

**Global Water
Partnership**
Central and Eastern Europe

SAUSRŲ VALDYMO REKOMENDACIJOS

Bernardas Paukštys, VšĮ „Vandens namai“/
GWP-Lithuania

REKOMENDACIJOS

Pirmoji sausrų valdymo rekomendacijų versija buvo paruošta slovakių specialistų, apibendrinus turimą Europos informaciją

NACIONALINIAI DIALOGAI

Šiuo metu Vidurio ir Rytų Europos šalyse suorganizuojami seminarai – dialogai, kurių metu numatoma:

- Surinkti ir apibendrinti nacionalinę praktinę sausrų valdymo patirtį;
- Surinkti ir apibendrinti pastabas ir pasiūlymus preliminarioms sausrų valdymo rekomendacijoms;
- Parengti Vidurio ir Rytų Europos regionui pritaikytas galutines sausrų valdymo rekomendacijas.

SAUSRŲ VALDYMO KONCEPCIJOS

- **Reaktyvus požiūris** – sausrų padarinių (krizės) valdymas. Tai veiksmai ir priemonės, priimamos sausrai įvykus arba jai vykstant. Valdymo sprendimai paprastai yra techniškai ir ekonomiškai neefektyvūs, nes priimami per vėlai.
- **Aktyvus požiūris** – kai sausrų poveikio mažinimo priemonės priimamos iš anksto, dalyvaujant suinteresuotoms šalims ir visuomenei. Tai išankstinės preventyvios priemonės, skirtos minimizuoti sausrų padarinius. Jos apima trumpalaikes ir ilgalaikes programas, tokias kaip stebėsenos ir savalaikio perspėjimo sistemos

BVPD IR SAUSRŲ VALDYMAS

Pagal BVPD 13 str. 5 dalį: „**Upės baseino valdymo planą galima papildyti smulkesnėmis programomis ir valdymo planais, skirtais baseino daliai, sektoriui, problemai ar vandens tipui, siekiant spręsti konkrečius vandens valdymo aspektus**“.

Tik pati šalis gali nuspręsti ar sausra yra ar nėra probleminis gamtos reiškinys.

Jeigu šalis nusprendžia, jog sausros yra aktuali jai problema, turi būti rengiamas sausrų valdymo planas (SVP).

SVP yra administravimo instrumentas, per kurį įgyvendinama nacionalinė sausrų politika.

NACIONALINĖ SAUSRŲ VALDYMO POLITIKA

Atsakinga institucija turi parengti strateginį dokumentą, kuris tarnautų kaip sausrų poveikio mažinimo ir valdymo bendrosios gairės.

Gairėse turėtų būti aptarti visi reikalingi nacionalinės sausrų valdymo politikos aspektai:

- administraciniai,
- organizaciniai,
- instituciniai,
- finansiniai ir kiti.

Šis dokumentas turėtų būti patvirtintas vyriausybės

NACIONALINĖ SAUSRŲ VALDYMO POLITIKA

- Atsakingos sausrų valdymo institucijos paskyrimas;
- Atsakinga institucija paskelbia, kad sausra yra aktualus gamtinis reiškinys nacionaliniu mastu;
- Nacionalinės sausrų valdymo strategijos parengimas;
- Vyriausybės dokumento, kuriuo atsakingos ministerijos, savivaldybės agentūros, įpareigojamos dalyvauti sausrų valdyme, priėmimas;
- Nacionalinio sausrų valdymo komiteto, turinčio vyriausybės įgaliojimus, įsteigimas.

NACIONALINIS SAUSRŲ VALDYMO KOMITETAS

Tai vykdomosios valdžios institucija, kurios uždavinys: koordinuoti nacionalinės sausrų valdymo politikos įgyvendinimą visuose lygiuose:

- rengiant ir atnaujinant sausrų valdymo planus;
- rengiant ir įgyvendinant sausrų stebėsenos programas;
- rengiant ir įgyvendinant sausrų vertinimo ir perspėjimo sistemas;

NACIONALINIS SAUSRŲ VALDYMO KOMITETAS

- laiku teikiant kompetentingą informaciją visuomenei;
- mažinant sausrų padarinius įvairiose jos stadijose;
- įgyvendinant sausrų prevencijos ir poveikio mažinimo priemonių programas;
- bendradarbiaujant su kaimyninėmis valstybėmis;
- rengiant ir įgyvendinant mokslo tyrimo ir visuomenės švietimo programas.

SAUSRŲ VALDYMO PLANAS

Pagrindinis SVP tikslas yra minimizuoti neigiamą sausrų poveikį šalies ekonomikai, socialiniam gyvenimui ir gamtinei aplinkai

SAUSRŲ VALDYMO PLANAS

SVP įgyvendinimas:

- užtikrina pakankamą vandens kiekį, būtiną žmogaus gyvybinių poreikių patenkinimui
- leidžia sumažinti arba išvengti neigiamos sausrų įtakos vandens telkinių būklei, ypač aplinkosauginiam upių debitui, pelkių ekosistemoms, gruntinio vandens lygio kritimui ir kt.
- minimizuoja neigiamą sausrų (ypač ilgalaikių) poveikį ekonominei veiklai tiesiogiai susijusiai su vandens naudojimu (žemės ūkis, hidroenergetika ir pan.)

GALIMAS SVP TURINYS

Bendra UBR charakteristika:

- vandens išteklių kiekis ir kokybė (būklė);
- dabartinis ir perspektyvus naudojimo poreikis ir turimi ištekliai,
- vandens tiekimo ir naudojimo infrastruktūra,
- saugomos teritorijos
- žemėnauda ir kt.

Sausrų charakteristika UBR istorinės analizės pagrindu.

Sausrų klasifikavimo rodikliai ir ribinės vertės;

GALIMAS SVP TURINYS

Sausrų perspėjimo sistemų diegimas;

Sausrų prevencijos ir pasekmių mažinimo priemonių programa;

Sausrų valdymo organizacinė struktūra:
atsakinga institucija, konsultacinės tarybos, darbo grupės;

Specialūs vandens aprūpinimo planai sausrų atveju

SAUSRŲ KLASIFIKAVIMO RODIKLIAI

Sausrų rodiklis	Sausros tipas
FAPAR (fraction of absorbed photosynthetically active radiation)	Meteorological drought
H (groundwater level)	Hydrological drought
SSPI (standardized snowpack index)	Meteorological drought
Soil moisture	Agricultural drought
SPI (standardized precipitation index)	Meteorological drought
SRI (standardized runoff index)	Hydrological drought
WEI + (water exploitation index plus)	Water scarcity indicator

PRIEMONIŲ PROGRAMA

PP- pagrindinis SVP elementas. Ji rengiama kiekvienai sausras stadijai. Priemonės pagal savo paskirtį gali būti grupuojamos į:

- prevencines arba strategines
- veiklos (taktines)
- organizacines;
- atstatomąsias;
- Ir kt

VISUOMENĖS DALYVAVIMAS

Tai svarbi SVP įgyvendinimo sąlyga, leidžianti suderinti socialinius, ekonominius ir aplinkosauginius SVP elementus.

Kaip ir ES UBR valdymo planai preliminarūs ir galutiniai SVP turi būti pateikti suinteresuotų institucijų ir visuomenės pastaboms bei derinimui.

SIŪLOMAS VARIANTAS LIETUVAI

UBR valdymo planų Klimato kaitos poveikio skyriuje parengti specialų poskyrį, skirtą sausrų problemai apibūdinti ir numatyti sausrų poveikio mažinimo priemones

AČIŪ

